

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 435/2017
30.03.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Катарине Манојловић Андрић и Лидије Ђукић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији су пуномоћници Драган Богдановић и Марко Марковић, адвокати из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Зоран Богићевић, адвокат из ..., ради вршења родитељског права и лишења родитељског права, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 752/16 од 28.09.2016. године, у седници већа одржаној 30.03.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж2 752/16 од 28.09.2016. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Великој Плани – Судска јединица у Смедеревској Паланци П2 19/15 од 07.03.2016. године, ставом првим изреке, одбијен је противтужбени захтев тужене ББ којим је тражила да се тужилац АА, потпуно лиши родитељског права у односу на заједничку малолетну децу ВВ, рођену ... године, и ГГ, рођену ... године, због грубог занемаривања дужности из садржаја родитељског права, те да се деца повере на самостално вршење родитељског права туженој ББ као мајци. Ставом другим изреке, одлучено је да се самостално вршење родитељског права у односу на малолетну ВВ и малолетну ГГ поверава тужиоцу АА и да се утолико мења одлука о вршењу родитељског права из правноснажне пресуде Општинског суда у Великој Плани П 38/06 од 14.02.2006. године. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена ББ да учествује у издржавању малолетне деце тако што ће месечно плаћати по 10.000,00 динара, укупно 20.000,00 динара за оба детета, почев од 10.01.2014. године, па убудуће док за то постоје законски услови и разлози, те је утолико измењена одлука о издржавању П 38/06 од 14.02.2006. године. Ставом четвртим изреке, одлучено је да тужена ББ као мајка има право да контактира са децом по терминима и у трајању по међусобном договору са децом, када дође у Србију. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади парничне трошкове у износу од 150.050,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж2 752/16 од 28.09.2016. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена пресуда Основног суда у Великој Плани – Судска јединица у Смедеревској Паланци П2 19/15 од 07.03.2016. године.

Против правноснажне другостепене пресуде тужена је благовремено, изјавила ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС и 55/14 – у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да ревизија тужене није основана.

Побијана пресуда није захваћена битном повредом одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажном пресудом Општинског суда у Великој Плани П 38/06 од 14.02.2006. године, донетом у спору за развод брака странака, њихова малолетна деца ВВ и ГГ, поверена су на негу, чување и васпитање мајци. Од 2009. године, уз сагласност оца – тужиоца, деца су живела у ... са мајком и њеним родитељима. Почетком 2014. године, деца су дошла код тужиоца и након тога одбила да се врате мајци, тврдећи да осећају страх и несигурност, јер их мајка, која је психички оболела, злоставља и туче, често долази у сукоб са својом мајком, а осим тога деца нису лепо примљена ни у школској средини у иностранству. О израженој жељи деце, тужилац је одмах обавестио орган старатељства. Тужена је тим поводом против тужиоца поднела кривичну пријаву, због сумње да је извршио кривично дело одузимања малолетног лица, која је одбачена решењем Основног јавног тужилаштва у Великој Плани Кт 2/14 од 15.07.2015. године. Извршни поступак који је тужена покренула ради предаје деце није спроведен због одбијања деце да их преузме мајка. Деца и даље живе са тужиоцем и његовом породицом – супругом и двоје деце рођене у новом браку у савремено опремљеној кући површине 240 м2, похађају основну школу у ... и добро су адаптирана на нову школску средину. Тужена се током 2004. године, хоспитално лечила у Институту ... у ..., али се након тога није јављала на контролне прегледе све до 2007-2008 године, када је била задржана на Одељењу за ... и отпуштена у стању стабилне ремисије са препоруком обављања редовних контролних прегледа код психијатра у месту њеног пребивалишта или диспанзеру института. Последње болничко лечење тужене окончано је 20.09.2010. године у болници „...“ у ..., након којег се тужена није јављала на прегледе све до 25.09.2014. године. У структури личности тужене доминирају незрелост, изразита зависност, неуспостављена сепарација са мајком и наглашена несигурност у самосталном доношењу одлука, што све компромитује њене родитељске капацитете, а такво стање додатно усложњава дијагностификовано психичко обољење – Код тужиоца нису уочени

симптоми или знаци привремене или трајне душевне болести, односно привремене душевне поремећености, тако да он има очувану родитељску способност и способан је за вршење родитељског права. Деца су способна да изразе своју вољу и потпуно су усаглашена у жељи да наставе да живе са тужиоцем и његовом садашњом породицом у коју су добро уклопљене, као и да са мајком – туженом одржавају коректне односе када она буде долазила у Србију. Обе странке су запослене и својим радом остварују зараду – тужилац између 100.000,00 и 150.000,00 динара, а тужена око 2.200 евра месечно.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су оценили да је најбољи интерес деце да буду поверена тужиоцу на самостално вршење родитељског права, с обзиром да су у његовој садашњој породици прихваћена и да су се добро адаптирала, како на породично тако и на вршњачко окружење, односно на школску средину. Како изведеним доказима нису утврђене чињенице које би указивале на то да тужилац злоупотребљава права или грубо занемарује дужности родитеља, правноснажно је одбијен захтев тужене да се тужилац потпуно лиши родитељског права у односу на заједничку малолетну децу парничних странака. Одлука о начину одржавања личних односа тужене и деце донета је на основу члана 61. Породичног закона, а одлука о обавези тужене да доприноси издржавању малолетне деце донета је сагласно одредбама члана 73, 154. и 160. истог закона, с тим што се правилност ових одлука у изјављеној ревизији посебно не оспорава.

Врховни касациони суд налази да је побијана пресуда донета правилном применом материјалног права, која наводима ревизије није доведена у сумњу.

Тужена сматра да, у конкретном случају, нису били испуњени услови за измену одлуке о вршењу родитељског права прописани чланом 266. став 1. Породичног закона, зато што се нису промениле прилике због којих је вршење родитељског права поверено туженој, чак и када би се прихватила медицинска интерпретација здравственог стања тужене јер у њему нема промена у односу на стање које је постојало у време доношења раније пресуде, а, поред тога, измена одлуке није у најбољем интересу деце. У ревизији се истиче да нижестепени судови мешају појмове „интереси деце“ и „жеља деце“, повлађујући деци жељама иако оне не могу бити одлучујући фактор за одлучивање. Такође се истиче да су деца бесправно задржана, отета, од родитеља коме су поверена, те да не постоји савесно вршење родитељског права ако један родитељ узме децу и не врати их другом родитељу коме су правноснажном одлуком поверена.

Сви наводи ревизије већ су истицани у жалби тужене против првостепене пресуде и правилно оцењени у побијаној другостепеној пресуди. Ипак, имајући у виду сложеност и деликатност овог породичног спора, у чијем фокусу није само одлучивање о правима парничних странака, као родитеља, већ и заштита права малолетне деце, Врховни касациони суд сматра потребним да још једном оцени наводе тужене.

По налажењу Врховног касационог суда, супротно наводима ревизије, правилан је закључак нижестепених судова да су у овом случају испуњени услови за измену одлуке о вршењу родитељског права. И поред тога што је психичко здравље тужене било нарушено већ у време када је донета претходна одлука којом су малолетна деца поверена туженој на самостално вршење родитељског права, ова околност не може представљати сметњу за измену одлуке о вршењу родитељског права. Најпре због тога што је претходна одлука донета у бракоразводном спору на основу писменог споразума супружника о разводу брака и вршењу родитељског права, те се не може поуздано утврдити да ли је психичко стање тужене узето у обзир када је суд ценио споразум странака о томе да деца буду поверена на самостално вршење родитељског права мајци – туженој. Поред тога, малолетна деца странака су у међувремену изразила слободно мишљење да убудуће живе са оцем – тужиоцем. Сагласно члану 65. Породичног закона, дете које је навршило 10 годину живота може слободно и непосредно изразити своје мишљење у сваком судском и управном поступку у коме се одлучује о његовим правима, а може се само, или преко неког другог лица или установе обратити суду или органу управе и затражити помоћ у остваривању свог права на слободно изражавање мишљења. Изражено мишљење детета не задовољава увек и критеријум најбољег интереса детета. Ради утврђивања најбољег интереса детета, суд мора ценити све околности случаја, како субјективне тако и објективне, које могу утицати на правилан психо-физички и ментални развој детета. У овом случају, суд је прихватио мишљење малолетне деце да убудуће желе да живе са оцем, не само зато да би повлађивао дечјим жељама, како се у ревизији наводи, него зато што је изведеним доказима утврђено да је у породици мајке угрожен најбољи интерес деце, а да су, с друге стране, у породичној групи оца деца у потпуности адаптирана, да је успостављен међусобни емоционални однос топлине, љубави и поверења, да су деца потпуно уклопљена у породично окружење, у ширу ванпородичну средину, у школско и вршњачко окружење и да су уз оца малолетна деца формирала правилан став да на коректан начин контактирају са мајком, што све пружа гаранцију за правилан развој деце у складу са њиховим узрастом и развојним потребама.

Тужилац заједничку децу странака није задржао против њихове воље и о жељи деце да живе са њим одмах је обавестио орган старатељства, тако да не постоје околности које указују на то да је тужилац несавесно вршио родитељска права или грубо занемаривао родитељске дужности. Врховни касациони суд указује на пресуду Европског суда за људска права донету у предмету Цветковић против Србије од 07.02.2017. године (број представке 42707/10), због тога што је у наведеној пресуди Европски суд за људска права закључио да се, узимајући у обзир све околности случаја, крајња одлука да дете буде поверено оцу не може сматрати несразмерном легитимном циљу заштите најбољег интереса детета. И поред тога што је отац дете насилно узео од мајке (што није случај са малолетном децом парничних странака), судови су у предмету Цветковић оценили да није у најбољем интересу детета да буде одузето оцу из породице којој је привржено и из средине у којој се успешно прилагодило, а такву оцену прихватио је и Европски суд за људска права.

Због свих наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић